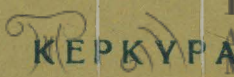

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΡΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΙΝ ΤΩΝ ΕΠΤΑΝΗΣΙΑΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΘΕΟΔΩΡΟΥ Σ. ΜΑΚΡΗ
ΔΙΚΗΓΟΡΟΥ

Η ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ ΚΑΙ Η ΕΝΩΣΙΣ ΤΗΣ ΕΠΤΑΝΗΣΟΥ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ ΕΝ ΤΩ Β' ΠΑΝΙΟΝΙΩ, ΣΥΝΕΔΡΙΩ,
(ΑΝΑΤΥΠΩΣΙΣ ΕΚ ΤΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ)

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

1940

215
ΓΕΩΡΓΙΟΥ Σ. ΜΑΚΡΗ
ΛΕΥΚΟΥ

Η ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ
ΚΑΙ Η ΕΝΩΣΙΣ ΤΗΣ ΕΠΤΑΝΗΣΟΥ

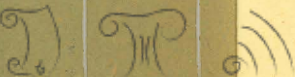
Η ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ
ΚΑΙ Η ΕΝΩΣΙΣ ΤΗΣ ΕΠΤΑΝΗΣΟΥ

ΑΝΤΥΠΩΣΙΣ ΕΝ ΤΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ ΤΩΝ Ε ΠΑΡΟΝΤΩΝ ΣΥΝΕΔΡΩΝ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ
ΣΥΛΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ

AL 22.Φ13.0023

ΚΕΡΚΥΡΑ
1944
ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

-945-

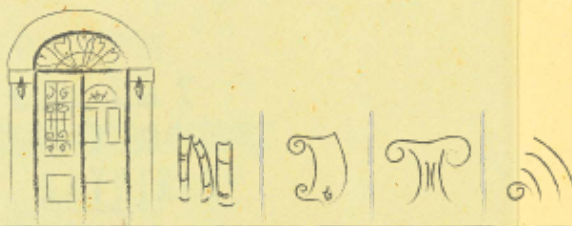
ΘΕΟΔΩΡΟΥ Σ. ΜΑΚΡΗ
ΔΙΚΗΓΟΡΟΥ

Παραγγίλειται με τον κωδικό φέρων την βιβλιογραφία σου.

Η ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ
ΚΑΙ Η ΕΝΩΣΙΣ ΤΗΣ ΕΠΤΑΝΗΣΟΥ

Η ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ
ΚΑΙ Η ΕΝΩΣΙΣ ΤΗΣ ΕΠΤΑΝΗΣΟΥ

ΑΝΑΤΥΠΩΣΙΣ ΕΚ ΤΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΤΟΥ Β' ΠΑΝΙΟΝΙΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ

ΚΕΡΚΥΡΑ
1940

212-

ΘΕΟΔΩΡΟΥ Σ. ΜΑΚΡΗ
ΛΙΝΚΗΤΟΥ

— 8 —

Η ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ
ΚΑΙ Η ΕΝΩΣΙΣ ΤΗΣ ΕΠΤΑΝΗΣΟΥ

ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΜΑΚΡΗ
Η ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ
ΚΑΙ Η ΕΝΩΣΙΣ ΤΗΣ ΕΠΤΑΝΗΣΟΥ

Ἡ Ἐπτάνησος ὑπὸ τὴν μακροχρόνιον Βενετοκρατίαν δὲν ἀπήλαυσε τὰ ἀγαθὰ τῆς τυπογραφίας. Ἡ ἐγωϊστικὴ καὶ ζηλδ- τυπος Δημοκρατία τοῦ Ἀδρία, μολονότι ἐφημίζετο διὰ τὴν ραγδαίαν πρόοδον καὶ σταθερὰν ἀκμὴν τῆς τυπογραφίας τῆς, διετήρει τὰς Ἑλληνικὰς τῆς κτήσεις εἰς κατάστασιν πνευματι- κοῦ σκότους. Φοβουμένη τὴν ἀφύπνισιν τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύμα- τος ἐπέμενεν εἰς τὴν οἰκονομικὴν ὑποδούλωσιν καὶ ἀπομύζησιν τῶν Ἰονίων νήσων, εἰς τὴν διὰ στρατολογικῶν συνεχῆ ἐξάντλησιν των καὶ εἰς τὴν πνευματικὴν των κατάθλιψιν διὰ τῆς ἀπαγορευ- σεως τῆς ἰδρύσεως σχολείων καὶ τυπογραφείων.

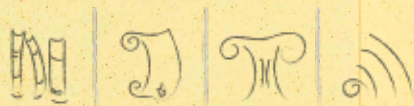
Ἐν τούτοις ἡ Βενετία ὑπῆρξε μεταξὺ τῶν πρώτων, χωρῶν τῶν ἐκμεταλλευθειῶν τὴν τυπογραφίαν ἥτις ἀπέβη δι' αὐτὴν πηγὴ πλοῦτου καὶ μορφώσεως. Μόλις δωδεκαετία εἶχε παρέλθει ἀπὸ τῆς ἐφευρέσεως τῆς ἐκτυπώσεως βιβλίων διὰ κινητῶν χα- ρακτήρων καὶ ἤρχισεν ἐν Βενετίᾳ ἡ ἰδρυσις τυπογραφείων καὶ αἱ πρώται ἐκδόσεις χρονολογούμεναι ἀπὸ τοῦ 1469. Ἐπίσης φέρε- ται μεταξὺ τῶν πρωτοπόρων εἰς τὰς ἀποπειρας ἐκδόσεως Ἐφη- μερίδων. Ἡ διατηρουμένη εἰσέτι ξενικὴ ὄνομασία τῆς Ἐφημε- ρίδος Gazzetta ὀφείλεται εἰς ὁμώνυμον δεκάλεπτον Βενετικὸν νόμισμα κοπὲν ἐν ἔτει 1537 ἀντὶ τοῦ ὁποίου ἠγοράζετο ἕκαστον ἀντίτυπον τῶν Fogli anvisi πρωτογόνου εἴδους ἐφημερίδος κυ- κλοφορησάσης κατὰ τὴν 16ην ἑκατονταετηρίδα καὶ περιλαμβα- νούσης ἐπισήμους πράξεις καὶ διεθνεῖς εἰδήσεις.

Καὶ ἡ μὲν δημοσιογραφικὴ ἐπίδοσις ὡς ἐκ τοῦ κρατοῦντος μέχρι τοῦ 19ου αἰῶνος ἀπολυταρχικοῦ πνεύματος ὑπῆρξεν ὡς εὐνόητον λίαν ἀτελής, ἡ ἀνάπτυξις ὁμῶς τῆς τυπογραφίας ὑπῆρ- ξεν ἀλματικὴ, εὐθὺς δ' ἀμέσως μετὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῆς τυπογρα- φίας ἀνεβλήθη εἰς Βενετίαν ἡ περίφημος δυναστεία τῶν Μανουτίων λογίων ἐν ταυτῷ καὶ τυπογράφων διὰ τῶν ὁποίων ἐβελτιώθη ἡ τυπογραφία, ἐπολλαπλασιάσθησαν αἱ καλλιτεχνικαὶ ἐκδόσεις

ΑΝΑΤΥΠΩΣΙΣ ΕΚ ΤΩΝ ΠΡΑΚΤΕΩΝ ΤΟΥ Β. ΒΑΝΚΙΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

ΚΕΡΝΥΡΑ
1040

ΙΑΚΩΒΟΣ ΜΑΚΡΗΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

καὶ διεδόθησαν οἱ θησαυροὶ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς σοφίας. Ἐνεϋθεν ἀνεπτύχθησαν σπουδαίως τὰ γράμματα καὶ αἱ τέχναι ἐν Βενετίᾳ, ἐνθα, πλὴν τῶν εὐπαιδευτῶν πατρικίων τῆς καὶ ἐπιφανεῖς Ἑλληνας λόγιοι ἀνεδείχθησαν ὅπως ὁ Βησσαρίων καὶ ὁ Γεώργιος Τραπεζοῦντιος φεύγοντες τὴν Τουρκικὴν κατάκτησιν, ἰδρύθησαν δὲ αἱ πρῶται δημόσιαι Βιβλιοθήκαι ἐν αἷς ἡ περίφημος τοῦ Ἁγίου Μάρκου καὶ ἐνισχύθη τὸ ἱστορικὸν Πανεπιστήμιον τῆς Πάδοβας ἀποτελοῦν πηγὴν σοφίας κατὰ τοὺς σκοτεινοὺς ἐκείνους χρόνους καὶ ἀριθμοῦν κατὰ τὴν ἀκμὴν του ὑπὲρ τὰς 15000 φοιτητῶν προστρεχόντων ἐξ ὅλων τῶν χωρῶν τῆς Εὐρώπης.

Παρὰ τὰ φῶτα ταῦτα τῆς Μητροπόλεως εἰς ἃ συνέβαλον καὶ αἱ τυπογραφικαὶ ἐγκαταστάσεις Ἑλλήνων ὅπως τῶν περιφήμων Ἰωαννιτῶν Γλυκῶδων, αἱ ἑλληνικαὶ αὐτῆς κτήσεις, ἐν αἷς ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ 14ου αἰῶνος ἤρχισαν συγκαταλεγόμεναι καὶ αἱ Ἰόνιοι Νῆσοι, διετηρήθησαν ὡς ἐλέχθη ὑπὸ πυκνὸν σκότος, μέχρι δὲ τῆς ἐν ἔτει 1797 καταλύσεως τῆς Βενετικῆς Δημοκρατίας ὑπὸ τοῦ Ναπολέοντος οὐδόλως ἠτύχησαν νὰ ἀποκτήσωσι τυπογραφεῖα καὶ σχολεῖα. Καὶ αὐταὶ αἱ ἐπίσημοι ἀνάγκαι ἐν Ἐπτανήσῳ ἔμενον ἀνικανοποίητοι, τοπικοὶ δὲ νόμοι καὶ ἐν γένει ἀποφάσεις τῶν ἀρχῶν ἐδημοσιεύοντο ἐν χειρογράφῳ, διαδιδόμεναι δι' ἀντιγράφων.

Ἄν ἡ κατάκρισις αὕτη τῆς διατηρήσεως τῶν κτήσεών τῆς εἰς τὸ σκότος βαρύνει τὴν Βενετικὴν κατ' ὄνομα δημοκρατίαν, πραγματικὴν ὅμως ὀλιγαρχικὴν Πολιτείαν, ἀντιθέτως ἢ εἰσαγωγῇ τοῦ φωτισμοῦ διὰ τῶν σχολείων καὶ τοῦ πρώτου τυπογραφείου ὀφείλεται εἰς τὴν πραγματικὴν Δημοκρατίαν τῆς πρώτης γαλλικῆς ἐπαναστάσεως, ἣτις μόλις καταλαβοῦσα τὰς νήσους ὡς καταλύτρια καὶ διάδοχος τῆς Βενετικῆς Δημοκρατίας, εἰσήγαγε καὶ ἰδρυσε τὸ πρῶτον γαλλικὸν τυπογραφεῖον ἐν ἔτει 1797. Ἡ ἰδρυσις τοῦτου ὀφείλεται εἰς εἰσήγησιν τοῦ Στρατηγοῦ Val-Iongue τῆς ἐν Κερκύρα Γαλλικῆς φρουρᾶς, γενναίου στρατιώτου εὐρόντος ἐν ἔτει 1806 ἠρωϊκὸν θάνατον ἐν Ἰταλίᾳ κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Γαέτας, εἰσήγησιν προθύμως γενομένην ἀποδεκτὴν ὑπὸ τοῦ Ναπολέοντος, Ἀρχιστρατήγου τότε τῶν ἐν Ἰταλίᾳ γαλλικῶν στρατιῶν, ἐπιθυμοῦντος τὴν προπαρασκευὴν τῆς διεισδύσεώς του εἰς τὰς ἑλληνικὰς χώρας διὰ τῆς κυκλοφορίας τῶν πολεμικῶν του ἀνακοινώσεων καὶ διαγγελημάτων χάριν τῶν μελλοντικῶν σχεδίων τῆς ἐπεκτάσεώς του ἐν Ἀνατολῇ ἅτινα παρέμειναν ἀπραγματοποίητα. Τὸ πρῶτον τοῦτο τυπογραφεῖον περιορισθὲν ἐλλείψει ἐπαρκῶν χρηματικῶν πόρων εἰς μόνην τὴν Κέρκυραν, ἐλειτούργησεν εἰς τὸ κτίριον τοῦ Καθολικοῦ Ναοῦ τῆς Παναγίας τῆς Τενέδου συχνάκις χρησιμοποιηθέντος διὰ μορφωτικῶν σκοποῦς. Διευθυντὴς τοῦ πρώτου τοῦτου τυπογραφείου ὑπῆρξεν ὁ Γάλλος P. Jouenne. Ἡ πρώτη Γαλλικὴ κατοχὴ τῶν Ἰονίων Νήσων ὑπῆρξεν ὡς γνωστὸν βραχύβιος, διαρκέσασα μόλις ἀπὸ τοῦ 1797 μέχρι τοῦ 1799, ὅτε κατελύθη ὑπὸ τῶν συμ-

μαχοῦντων Ρωσσοτούρκων.

Κατὰ τὴν ἐπακολουθήσασαν ἐν ἔτει 1800 δημιουργίαν τῆς πρώτης Ἑλληνικῆς Πολιτείας τῶν Ἐπτὰ Νήσων, ἰδρύθη τὸ πρῶτον κυρίως Ἑλληνικὸν τυπογραφεῖον ἐν Κερκύρα τιτλοφοροῦμενον Τυπογραφεῖον τῆς Κυβερνήσεως, διευθυντῆς τοῦ ὁποίου διωρίσθη Ἑλληνας, ὁ ἐκ Πελοποννήσου τυπογράφος Διονύσιος Σαραντόπουλος.

Περιελθούσης καὶ πάλιν τῆς Ἐπτανήσου εἰς τὴν Γαλλίαν διὰ τῆς Συνθήκης τοῦ Τίλοισι ἐν ἔτει 1807, ἀναδιωργανώθη τὸ μοναδικὸν Τυπογραφεῖον τῆς Κυβερνήσεως κομισθέντων νέων τυπογραφικῶν στοιχείων ἐκ τῶν περιφήμων Παρισινῶν τυπογραφείων τῶν Didot, ἐκδοθείσης τότε καὶ τῆς πρώτης ἐφημερίδος, τοῦ Ἰονίου Μηνύτορος.

Ὅταν κατόπιν, ἀπὸ τοῦ 1809, ἤρχισεν ἀπὸ νότου ἡ βαθμιαία κατάληψις τῶν Ἰονίων Νήσων ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν διὰ τοῦ στρατηγοῦ Κάμπελ, ἰδρύθη εἰς τὴν Ζάκυνθον, ἔδραν τῆς προσωρινῆς διοικήσεως, τυπογραφεῖον πρὸς ἐκτύπωσιν τῆς ἐπισήμου Ἐφημερίδος καὶ τῶν Κυβερνητικῶν διαταγῶν. Καταληφθείσης βραδύτερον καὶ τῆς Κερκύρας ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν καὶ δημιουργηθέντος διὰ τῆς Συνθήκης τῶν Παρισίων τοῦ 1815 τοῦ Κράτους τῶν Ἰονίων Νήσων ὑπὸ τὴν Προστασίαν τῆς Ἀγγλίας, τὸ τυπογραφεῖον τῆς Ζακύνθου συνεχωνεύθη μετὰ τοῦ ἐν Κερκύρα τὸ ὁποῖον οὕτω παρέμεινε μοναδικὸν τυπογραφεῖον τῆς Ἐπτανήσου.

Τὸ ὑπὸ τοῦ Ἀγγλοῦ Ἀρμοστοῦ τῶν Ἰονίων νήσων Θωμᾶ Μαίτλανδ ἐπιβληθὲν ἀπολυταρχικὸν Σύνταγμα τοῦ 1817, εἰσήγαγεν ἔντεχνον δραστηκωτάτην λογοκρισίαν ἐν Ἐπτανήσῳ δι' ὑποβολῆς τῆς ἰδρύσεως τυπογραφείου εἰς Κυβερνητικὴν ἄδειαν ἣτις οὐδέποτε ἐχορηγήθη. Τὸ σχετικὸν 4ον ἄρθρον τοῦ Ἰονίου Συντάγματος τοῦ 1817 ἐν ταῖς Γενικαῖς Διατάξεσι τοῦ 8ου Τμήματος ὠριζε τὰ ἑξῆς: «Θὰ ὑφίσταται ἐν Γενικὸν Κατάστημα Τυπογραφείου ἐν τῷ Ἠνωμένῳ Κράτει τῶν Ἰονίων Νήσων ὅπερ θέλει ἐγ κατασταθεῖ εἰς τὴν διαρκῆ ἔδραν τῆς Κυβερνήσεως, ὁ δὲ τύπος θέλει συγκεντρωθεῖ ὑπὸ τὴν ἄμεσον διευθύνσιν τῆς Γερουσίας καὶ τοῦ Ἀρμοστοῦ τοῦ Προσάτου Βασιλέως καὶ ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐποπτείαν τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως τῆς Γερουσίας. Οὐδὲν ἄλλο τυπογραφεῖον δύναται νὰ ἰδρυθῆ εἰς τὸ Κράτος τοῦτο ἀνευ προηγουμένης ἀδείας τῆς Γερουσίας καὶ τῆς ἐγκρίσεως τοῦ Ἀρμοστοῦ.» Πρῶτος διευθυντῆς τοῦ Τυπογραφείου τοῦτου διωρίσθη ὁ Πλάτων Πετρίδης λόγιος τυπογράφος ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, μεταφραστῆς διαφόρων ἐπισήμων κειμένων ἀλλὰ καὶ λογοτεχνικῶν ἔργων ἐν οἷς καὶ ἔργων τοῦ Σέριδαν, κληροδοτήσας τὴν σημαντικὴν περιουσίαν του ὑπὲρ μορφωτικῶν σκοπῶν ἐν οἷς καὶ τοῦ διηνεκοῦς πλουτισμοῦ τῆς δημοσίας βιβλιοθήκης τῆς Κερκύρας.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΚΑΤΑ ΤΑ ΤΡΕΚΑ ἔτη τῆς Ἀγγλικῆς Προστασίας ἀσκηθεῖσα ΜΟΥΣΕΙΟ λογοκρισίᾳ ὑπῆρξε καταθλιπτικὴ, ἀμιλλωμένη πρὸς τὴν σκοτεινὴν

ἐποχήν τῆς Βενετικῆς κυριαρχίας. Πᾶσαι αἱ προσπάθειαι φιλελευθέρων μεταρρυθμίσεων ἀπεπνίγησαν καὶ ἡ ἐλευθερία τοῦ λόγου ἐφυγαδεύθη ἐκ τῶν Νήσων ἀσκουμένη μόνον ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἔνθα Ἑπτανήσιοι ὑπερεμάχουν ὑπὲρ τῶν πολιτικῶν ἐλευθεριῶν τῆς γενετιέρας. Ὁ ὄρος συνεπῶς τῆς ἐλευθεροτυπίας ἐδῶ περιλαμβάνει ἔννοιαν σχετικὴν, ἀσυγκρίτως στενωτέραν ἐκείνης τὴν ὁποίαν ἔχει σήμερον. Μὲ ἐλευθεροτυπίαν τότε ἠνόουν τὴν στοιχειώδη ἐλευθερίαν τῆς ὑπάρξεως τοῦλάχιστον τῶν τυπογραφικῶν μέσων εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ κοινοῦ ἀσχέτως τῶν ἐπὶ τῶν δημοσιεύσεων προληπτικῶν ἢ κατασταλτικῶν περιορισμῶν.

Ἄλλ' ἡ θαρραλωτέρα ἐπίθεσις κατὰ τοῦ ἀπολυταρχικοῦ πολιτικοῦ συστήματος τῆς Ἑπτανήσου ἐγένετο ἐν ἔτει 1839 ὑπὸ τοῦ ἐπιφανοῦς ἱστορικοῦ καὶ πολιτικοῦ, ἀρχηγοῦ τῶν φιλελευθέρων Ἑπτανησίων, Ἀνδρέου Μουστοξύδου διὰ τοῦ περιφήμου ὑπομνήματός του πρὸς τὴν Ἀγγλικὴν Κυβέρνησιν, ὑποβληθέντος παρ' αὐτοῦ κατὰ τὴν εἰς Λονδίνον μετάβασίν του ὡς ἐκπροσώπου τοῦ Ἴονίου λαοῦ καὶ πρὸς ἐκδήλωσιν τῶν παρὰ πόνων τούτου.

Ἀξιομνημόνευτος τυγχάνει καὶ ἡ περικοπὴ τοῦ ὑπομνήματος περὶ ἐλευθερίας τοῦ τύπου, ἀναγραφομένης ὡς τετάρτης μετριοπαθοῦς ἀξιώσεως τῶν Ἴονίων, ἐχούσης ἀνάγκην ἀμέσου ἀποδοχῆς μετὰ τῶν τριῶν ἄλλων ἤτοι, φιλελευθέρου ἐκλογικοῦ συστήματος, τακτικῆς ἐτησίως συγκλήσεως τῆς Βουλῆς καὶ ψηφίσεως ὑπὸ τῆς Βουλῆς τῶν τακτικῶν καὶ ἐκτάκτων δαπανῶν τοῦ Κράτους.

Ἐπιθυμοῦσι τέλος οἱ Ἴόνιοι, ἔγραφεν ὁ Μουστοξύδης, νόμον περὶ τύπου ὅστις νὰ μὴ ἀποστερῇ τούτους τῶν οἰκονομικῶν καὶ ἠθικῶν πλεονεκτημάτων τῶν ἐκ τούτου ἀπορρεόντων, ἐπιφυλασσομένων βεβαίως τῶν ὄρων καὶ τῶν κυρώσεων τῶν καταλλήλων ὅπως ἐναρμονίζωσι τὴν ἐλευθερίαν τοῦ τύπου μετὰ τῶν οἰκονομικῶν συνθηκῶν τοῦ τόπου καὶ προλαμβάνωσι καὶ καταστέλλωσι τὰς καταχρήσεις, χωρὶς νὰ ἐμποδίζωσι τὰ ἀγαθὰ τὰ προερχόμενα ἐκ τῆς ἐλευθερίας ταύτης. Πρὸς ἱκανοποίησιν τῶν τεσσάρων τούτων αἰτημάτων οὐδὲν οὐδὲν ἀπαιτεῖται τετραπλῆ μεταρρύθμισις τοῦ Συντάγματος. Διὰ τὸ τέταρτον ἀρκεῖ νὰ σκεφθῇ τις ὅτι οὐδὲν ἀντιτίθεται τὸ Σύνταγμα. Τοῦτο ἐπιτάσσει τὴν ὑπαρξιν ἐνός τυπογραφείου τῆς Κυβερνήσεως τελούντος ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν καὶ ἐποπτείαν τῆς. Ἡ Κυβέρνησις λοιπὸν δύναται καὶ μάλιστα ὀφείλει, ἔνεκα τῆς εὐθύνης τὴν ὁποίαν ὑπέχει ἐξ αὐτοῦ τοῦ δικαιώματος τῆς ἰδιοκτησίας, νὰ ἀπαγορεύῃ ὅπως ἐκ τοῦ πιεστηρίου τῆς ἐξέρχωνται δημοσιεύματα μὴ συμφωνούντα πρὸς τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἀπόψεις τῆς. Ἄλλὰ ποῖος νόμος ἐμποδίζει τὴν ἐλευθερίαν τοῦ τύπου εἰς τὰς Ἰονίους Νήσους; Οὐδεὶς. Ἡ ἐλευθερία αὕτη ἀπαγορεύεται ἐμμέσως.

Ἐν ἐπιτρέπεται ἡ ἴδρυσις τυπογραφείων ἄνευ ἀδείας τῆς Κυβερνήσεως, ἀλλ' αὕτη δὲν τὴν χορηγεῖ ποτὲ διὰ νὰ διατηρησῇ

τὸ μονοπώλιον, μονοπώλιον τοσοῦτ' ἄλλο ἀφόρητον διότι φθάνει εἰς τὸ σημεῖον ν' ἀναφέρῃ τὴν αἰτίαν διὰ τὴν ὁποίαν δὲν ἐπιτρέπεται τὴν δημοσίευσιν, ἢ νὰ φοβῆται τόσον κάθε ἀθῶαν ἔκφρασιν ὥστε νὰ ἐμποδίζῃ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον κατόπιν ἐμφανίζεται εἰς τὰς Ἰονίους Νήσους, ἐκτυπωθὲν εἰς τὸ ἐξωτερικόν, ὅπου εὐρίσκει τὴν Αὐστριακὴν λογοκρισίαν ἂν μὴ φιλελευθερωτέραν τοῦλάχιστον λογικωτέραν. Ἡ αὐστηρότης αὕτη ὑπερβαίνει τόσον τὰ ἀρμόζοντα ὅρια ὥστε δὲν ἀνέχεται νὰ δημοσιεύσῃ εἰς πολίτης (ὁ Μουστοξύδης ὑπαινίσσεται τὸν ἑαυτὸν τοῦ διατελέσαντα Ἄρχοντα τῆς Παιδείας) ἐν σύγγραμμά του περὶ τῆς σημερινῆς καταστάσεως τῆς ἐκπαιδεύσεως εἰς τὰς Ἰονίους Νήσους καὶ περὶ τῶν μέσων τῆς ἐνισχύσεως καὶ ἐξαπλώσεώς της, μόνον διότι συνήγετο ὅτι οὗτος, διατελέσας εἰς τὴν διεύθυνσιν τῆς ἐπισημοῦ καὶ ἐθνικῶς σπουδαίας ταύτης ὑπηρεσίας, εἶχε συλλέξει ἐκ τοῦ ὑπουργήματός του τὰς πληροφορίας τὰς ὁποίας ἡ Κυβέρνησις ἐθεώρει ὡς ἰδιοκτησίαν της.

Ἄληθῶς τὴν περιουσίαν καὶ τὴν ζωὴν τῶν ἀτόμων ἐθεώρησαν ἐνίοτε οἱ Τύραννοι ὡς ἰδιοκτησίαν των, ἀλλὰ τὰς ἰδέας ποτέ. Ἡ νέα αὕτη θεωρία, τὸ δίκαιον τοῦτο, διαμορφοῦται εἰς τὴν κοιτίδα τοῦ ἀρχαίου πολιτισμοῦ καὶ ὑπὸ τὴν σκιάν της Βρετανικῆς σημαίας.

Ἐν τῷ μεταξύ πλεῖστα εὐγενεῖς διάνοιαι εἶναι ἐξηναγκασμένοι εἰς ἀδράνειαν καὶ ἀφάνειαν, ἢ ἄμιλλα τῶν σπουδῶν ἐσβέσθη καὶ, πρᾶγμα ὅπερ δὲν παρατηρεῖται οὔτε εἰς τὰ δεσποτικά κράτη, ζημιοῦται ἢ πρόοδος τῆς βιομηχανίας καὶ ἡ οἰκονομία τῆς χώρας, διότι αἱ Ἰόνιοι Νῆσοι λόγῳ τῆς θέσεώς των μετὰ τὴν Ἰταλίαν καὶ Ἑλλάδα, θὰ ἠδύναντο νὰ δημιουργήσουν ἐκ τῆς δημοσιεύσεως διαφόρων συγγραμμάτων, νέον εἶδος ἀκμαίου ἐμπορίου. Καὶ αὕτη ἡ σκέψις ἡ ἐλευθεροτυπία τὴν ὁποίαν ἀπολαύει ἡ Ἑλλάς καὶ τῆς ὁποίας ἐπωφελοῦνται οἱ Ἰόνιοι καὶ ὁ μᾶλλον ἔντονος καὶ διαδεδομένος πολιτισμὸς των ὁ ὁποῖος δὲν εἶναι ὁ τῶν Μαλτέζων, εἶναι τὰ ἐπιχειρήματα τὰ ὁποῖα αὐτοὶ δύνανται νὰ προσθέσουν εἰς ὅσα ἐπὶ τοιοῦτου ἀντικειμένου ἀνεπτύχθησαν μετὰ μεγάλης ἐμβριθείας ἐν τῇ Ἐκθέσει παρὰ τῆς Βασιλικῆς Ἐξεταστικῆς Ἐπιτροπῆς, ἐπὶ τῶν ὑποθέσεων τῆς Μάλτας. Μάλιστα ὑπάρχει ἀκόμη μία ἀξιοσημείωτος περίπτωσις. Ὁ ἐλεύθερος τύπος ὁμιλεῖ εἰς τὸ Βασιλεῖον τῆς Ἑλλάδος καὶ εἰς τὴν Ὀθωμανικὴν Ἑλλάδα τὴν γλῶσσαν τῶν Ἰονίων. Ἐλεύθερος τύπος εἰς Ἀραβικὴν γλῶσσαν δὲν ὑπάρχει καὶ δὲν θὰ ὑπάρξῃ παρὰ εἰς τὴν Μάλταν. Ἐπὶ πλέον ἡ Ἐφημερὶς τῆς Ἰονίου Κυβερνήσεως μετεβλήθη εἰς σκηνὴν τῶν πομπωδῶν ἐγκωμίων της καὶ τῶν ὕβρεων αἰτινῆς ἐκσφενδονίζοντα κατὰ τῶν ἰδιωτῶν καὶ κατὰ τῶν νομοθετικῶν ἀκόμη Σωμάτων τοῦ Κράτους, ἐν ᾧ ἡ Κυβέρνησις τῆς Μάλτας ἐτήρησεν ἀξιοπρεπῶς τοὺς κανόνας τοῦ ὁποῖου ἐθεοποίησε διὰ τοὺς ἄλλους, εἰς δὲ τὴν ἐφημερίδα της δὲν παρατηρεῖται οὔτε μίαν παράγραφον μνημονεύουσα ἔστω καὶ μὲ

τόν ἐλαφρότερον ἔπαινον οἰανδήποτε πράξιν αὐτῆς ἢ τινος τῶν ὑπαλλήλων της, ἢ ἀπευθυνομένη καθ' οἰουδήποτε ἀντιπολιτευομένου τὴν Κυβέρνησιν».

Ἡ εὐθαρσὴς ὄσον καὶ ἐμπεριστατωμένη ἀναπαράστασις τῶν ὑπερβάσεων τῆς Ἀγγλικῆς προστασίας ἐν Ἑπτανήσῳ ἐπαναληφθεῖσα καὶ δι' ἀνασκευῆς τῆς ἐπὶ τοῦ ὑπομνήματος ἀπαντήσεως τοῦ Ἀρμοστοῦ, δὲν ἔφερον ἄμεσα ἀποτελέσματα λόγῳ τοῦ κρατοῦντος τότε ἐν Εὐρώπῃ συντηρητικοῦ πνεύματος καὶ τοῦ φόβου τῆς ἀναρριπίσεως τοῦ ἐθνικοῦ φρονήματος τῶν Ἑπτανησίων, ἐνεποίησεν ὅμως τὴν προσήκουσαν ἐντύπωσιν εἰς τοὺς ἀγγλικούς κυβερνητικούς κύκλους καὶ προπαρασκεύασε τὴν ὁδὸν τῶν μεταρρυθμίσεων. Τοῦτο ἄλλωστε φαίνεται ἀναμένων κατ' ἀρχὴν ἐκ τοῦ ἀγῶνος τοῦ Ὁ Μουστοξύδη, γράφων ἐν τέλει τοῦ ὑπομνήματός του ὅτι «εἰνα καιρὸς ἢ Βρετανικὴ Κυβέρνησις νὰ στραψῇ τὰς φροντίδας της πρὸς διόρθωσιν τῶν δεινῶν τὰ ὁποῖα καταθλίβουσι τοὺς Ἰονίους καὶ νὰ καταστήσῃ ἀποτελεσματικὸν τὸ εὐεργέτημα τῆς προστασίας της. Τὸ ὁποῖον δύναται ἴσως ἀμέσως νὰ ἐπιτευχθῇ ἢ τοῦλάχιστον νὰ προπαρασκευασθῇ. Εἴτε δι' ὑποδείξεως εἰς τὸν Ἀρμοστήν πρὸς εἰσαγωγὴν τῶν σχετικῶν ἀντικειμένων ὑπὸ τὴν ψῆφον τῆς Βουλῆς ἐπιφυλλασσομένης κατόπιν τῆς εὐμενοῦς Βασιλικῆς κυρώσεως εἴτε διὰ συστάσεως ἀρμοδίας ἐξεταστικῆς Ἐπιτροπῆς πρὸς ἐπιτοπίαν ἔρευνας τῶν ζητημάτων καὶ ὑποβολῆν πρὸς τὴν Βασιλικὴν Κυβέρνησιν τῶν ἀπαιτουμένων πληροφοριῶν πρὸς λήψιν ἀρμοδίων ἀποφάσεων ἐπὶ τῆς παροχῆς καλλιτέρων θεσμῶν πρὸς τοὺς Ἑπτανησίους.

Τὴν βαθεῖαν ἐντύπωσιν καὶ τὴν δύναμιν τῶν ἐπιχειρημάτων τοῦ ὑπομνήματος τοῦ Μουστοξύδη, διαβιβάζων τουτο πρὸς τὸν Ἀρμοστήν Δουγλας, ἀνωμολόγει ὁ Ἄγγλος Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν Τζὼν Ρῶσσελ, δικαιολογῶν δὲ τὸν συντάκτην τοῦ πολιτεύματος, παρετήρει ὅτι ὁ Μαίτλανδ διεκήρυξε τὸ πολίτευμα ἐκεῖνο προσωρινὸν μέχρις οὗ ὁ Ἰόνιος λαὸς διὰ τῆς μορφώσεως καὶ ἐξοικειώσεώς του εἰς τὴν διαχείρισιν τῆς ἐξουσίας καταστή ἱκανὸς ν' ἀναλάβῃ τὰς εὐθύνας μιᾶς λαϊκωτέρας μορφῆς διακυβερνήσεως καὶ ὅτι θὰ ἔδει νὰ ἐξετασθῇ ἂν ἢ ὑπὸ τοῦ Μαίτλανδ προβλεφθεῖσα ἐποχὴ εἶχε πλέον φθάσει καὶ κατὰ ποῖον τρόπον καὶ ἔκτασιν θὰ ἔδει νὰ γίνῃ ἢ ἔναρξις, κατέληγε δὲ ὅτι πάντως δὲν θὰ ἦτο τιμητικὴ διὰ τὴν Ἀγγλίαν ἢ διαπίστωσις ὅτι κατοχὴ τῆς Ἑπτανήσου ἐπὶ τόσα ἔτη δὲν κατέστησε τοὺς Ἰονίους ἀξιόους ἐλευθεριωτέρων θεσμῶν.

Καὶ μετὰ τὴν ἀνασκευὴν τοῦ Ἀρμοστοῦ κατὰ τοῦ ὑπομνήματος διασοφισμάτων καὶ τοῦ ἐκφραζομένου φόβου ἀνατροπῆς τῆς Προστασίας διὰ τῆς παύσεως τῆς παντοδυναμίας τοῦ Ἀρμοστοῦ, ὁ Ρῶσσελ ἀπαντῶν τὴν 4|6|40 ὑπὸ τὴν ἐπιβολὴν τῶν ἐπιχειρημάτων τῆς ἀπαντήσεως τοῦ Μουστοξύδη πρὸς τὴν ἀνασκευὴν τοῦ Ἀρμοστοῦ ἔγραφε πρὸς τὸν Ἀρμοστήν ὅτι θεωρεῖ ἄ-

ναγκαῖον πλὴν ἐτέρων πολιτικῶν μεταρρυθμίσεων «μέγαλειτέραν τῆς μέχρι τουτοδε ἐλευθερίαν βιβλίων, φυλλαδίων καὶ περιοδικῶν δημοσιευμάτων ὡς προπαρασκευὴν τῆς ἐλευθεροτυπίας καὶ τὴν δημοσίευσιν κυβερνητικῆς ἐφημερίδος ἀπληλαγμένης κομματισμῶν καὶ πικροχόλων παρατηρήσεων ἀλλὰ περιεχούσης τὰ νέα τῆς Εὐρώπης ἐν ἐπισήμῳ μορφῇ καὶ συνοπτικὰς ὑποδείξεις περὶ τῶν ἀναγκῶν τῶν Ἰονίων Νήσων καὶ τῆς Ἑλλάδος ἀνευ πάθους ἢ μεροληψίας πρὸς τὰ πρόσωπα τὰ διοικούντα ἐν ὀνόματι τῆς Βασιλείσεως ἢ τῆς Γερουσίας.»

Τὸ σύνθημα τοῦ Μουστοξύδη καὶ ἄλλοι ἐπιφανεῖς Ἑπτανήσιοι ἠκολούθησαν. Σπουδαῖαι ἐπικρίσεις τῆς Διοικήσεως ἐδημοσιεύθησαν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ὀλίγον χρόνον βραδύτερον ὑπὸ τοῦ Βιάρου Καποδίστρια, τοῦ Πετρισοπούλου, τοῦ Ζαμπέλη, τοῦ Γαῆτα, τοῦ Λοβέρδου, διατηρουμένου οὕτω διαρκῶς ἀνοικτοῦ τοῦ ἀγῶνος ὑπὲρ τῶν φιλελευθέρων μεταρρυθμίσεων. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι ὁ ἀγὼν οὗτος οὐδόλως ἀνεκόπη, πλὴν ἐλλείποντος τοῦ κυριωτέρου ὄργανου διαδόσεως τῶν ἰδεῶν, ἢ κατίσχυσις τούτου ἐπεβραδύνθη, οἱ δὲ Ἑπτανήσιοι πατριῶται ἠναγκάζοντο νὰ δημοσιογραφῶσιν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ. Ὁ Κερκυραῖος λόγιος Νικ. Μάνεσης βιογραφῶν, ἐν ἔτει 1850. τὸν συμπατριῶτην του Δημ. Ἀρλιώτην ἀναγκασθέντα ἕνεκα τῆς λογοκρισίας νὰ δημοσιεύσῃ ἐν Κερκύρᾳ μόλις τῷ 1859 τὴν ἐν ἔτει 1833 γραφεῖσαν βιογραφίαν τοῦ Ἰωάννου Καποδίστρια, γράφει τὰ ἐξῆς. «Ἐπὶ ἔτει ὁ Ἀρλιώτης ἐκ τῶν θαρραλέων καὶ ἀκεραϊστάτων ἐκείνων πολιτῶν οἵτινες ἠγούμενου τοῦ Μουστοξύδη ἐπὶ μακρὰ ἔτη διεξήγαγον ἀγῶνα τόσῳ δίκαιον πρὸς διεκδίκησιν τῶν πατρῶν δικαίων ἀπευθυνόμενοι πολλὰκις ἂν καὶ ματαίως πρὸς τε τὴν Βουλὴν καὶ αὐτὴν τὴν Ἀνασάν τῆς Ἀγγλίας. Καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦτο ἐλλείποντος τοῦ τύπου μόνον εἰς τὰς ἐφημερίδας τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Μάλτας ἦτο δυνατόν νὰ καταχωρίζωμεν ἄρθρα περὶ τῆς καταστάσεώς μας, τὰ ὁποῖα κατόπιν δυσκόλως ἠδυνάμεθα νὰ ἴδωμεν, διότι συνήθως ἦτο ἀπηγορευμένη ἢ εἰσαγωγὴ ἐφημερίδων ἰδίως δὲ τῶν ἐλληνικῶν ὅσαι ἐπραγματεύοντο περὶ Ἑπτανησιακῶν ζητημάτων. Καὶ ἡ ζηλότυπος ἀστυνομία τοῦ Δουγλας, ἐπεξετείνετο μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν ἰδιωτικῶν ἐγγράφων, ὥστε ὁ πολίτης δὲν ἦτο ἀσφαλὴς οὔτε ὅταν ἐκράτει ἐντὸς τῶν τοίχων τῆς οἰκίας του ἔγγραφον σχετικὸν πρὸς τὴν κακὴν διοίκησιν τῶν νήσων. Ἐὰν δὲ τις ἐπεθύμει νὰ μελετήσῃ παρ' ἡμῖν τὴν ἀληθῶς παράδοξον αὐτὴν ἐποχὴν καὶ ἐπελαμβάνετο τῆς ἐρεῦνης τῶν ἔργων τῆς τολμηρᾶς ἐκείνης ἀντιπολιτευσέως, θὰ εὕρισκε διάφορα ἐνδιαφέροντα δημοσιεύματα τοῦ Ἀρλιώτη γράφοντα γαλλιστὶ, διὰ τῶν ὁποίων οὗτος ἀπῆντα εἰς τὰς καθ' ἡμῶν ἐπιθέσεις τῶν ξένων καὶ νικηφόρως ἀντέκρουε τοὺς ἀπολογητὰς ἐπιθέσεων. Ἐπισημάνθη ἰδίως ἐπίσης μνείας εἶναι ἀξία καὶ ἡ συμβολὴ τοῦ νομομαθοῦς καὶ πολιτευομένου Ναπολέοντος Ζαμπέλη, ιδιαίτε-

ΙΑΚΩΒΑΤΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ἢ ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟΝ Ἀθηναίων

ρον υπόμνημα υποβαλόντος πρὸς τὸν Ἄγγλον Ὑπουργὸν τῶν Ἀποικιῶν Λόρδον Γκρέυ, δι' οὗ ἠγωνίζετο ὑπὲρ τῆς παροχῆς τῆς ἐλευθερίας τοῦ τύπου καὶ τῶν ἐκλογῶν, τονίζων ὅτι τοῦτο ἐπεβάλλετο χάριν ὄχι μόνον τῶν Ἰονίων ἀλλὰ καὶ αὐτῆς τῆς τιμῆς τῆς Ἀγγλίας ὡς φιλελευθέρου Κράτους.

Τὴν παραχώρησιν τῶν οὕτω ἀνενδότως αἰτουμένων ὑπὸ τῶν Ἐπτανησίων πολιτικῶν ἐλευθεριῶν ἐν αἷς καὶ τῆς τοῦ τύπου, ὥριμασε μὲν ὁ καρτερικὸς ἀγὼν τῶν Ἰονίων, ἐπέσπευσε δὲ ὡς τὸ γενικῶς πνεύσαν ἐν Εὐρώπῃ φιλελεύθερον πνεῦμα μετὰ τὰς ἐπαναστάσεις τοῦ 1848, τὴν ἐγκατάστασιν τῆς Δημοκρατίας ἐν Γαλλίᾳ καὶ τὴν χορήγησιν συνταγματικῶν πολιτευμάτων εἰς πλείστα τῶν εὐρωπαϊκῶν Κρατῶν καὶ δὴ τῆς Ἰταλίας, Πρωσίας καὶ Αὐστρίας.

Κατὰ τὴν ἐπίκαιρον ταύτην περίοδον, εὐτυχῆς σύμπτως ἔφερον ὡς Μέγαν Ἀρμοστὴν τῶν Ἰονίων Νήσων (1843—1849) τὸν γηραιὸν Ἄγγλον Στρατηγὸν καὶ πρώην Διοικητὴν τοῦ Καναδά Λόρδον Ἰωάννην Σείτων (John Seaton), ἄνδρα εὐθύν, συνετὸν καὶ φιλελεύθερον. Οὗτος μετὰ δικαιοσύνης καὶ ἀντικειμενικότητος ἐξετάζων τὴν διοίκησιν τῆς Ἐπτανήσου καὶ τὰ βásiμα παρὰ πονα τῶν Ἰονίων, ὄχι μόνον ἔλαβεν ὅλα τὰ πρόσφορα διοικητικὰ μέτρα πρὸς βελτιώσιν τῆς καταστάσεως καὶ χαλάρωσιν τῆς ἀπολυταρχίας ἀλλὰ καὶ προσοικειώθη τὸν τε Μουστοξύδην, τὸν Ναπολ. Ζαμπέλην καὶ τοὺς λοιποὺς ἐπιφανεῖς Ἐπτανησίους τοὺς ἡγουμένους τοῦ φιλελευθέρου ἀγῶνος, ἀσμένως δὲ ἀποδεχθεὶς τὰς φιλελευθέρας ὑποδείξεις των, ὑπέβαλε τὸς ἀρμοδίας εἰσηγήσεις πρὸς τὴν Βρεττανικὴν Κυβέρνησιν ἀποδεχθεῖσαν ταύτας. Οὕτω διὰ τοῦ ἀπὸ 17/5/1848 Διαγγέλματός του πρὸς τὴν Ἰόνιον Βουλὴν ὁ Ἀρμοστής Σείτων προέτεινε τὴν κατάργησιν τοῦ Συνταγματικοῦ περιορισμοῦ τῆς ἐλευθεροτυπίας. Ἡ Βουλὴ διὰ τῆς ἀπὸ 22 Μαΐου 1848 ἀποφάσεώς της καταργοῦσα τὴν προμνημονευθεῖσαν ἀνελευθέραν διάταξιν τοῦ Συντάγματος ὥρισεν ὅτι «Ἐλευθεροτυπία εἰσάγεται εἰς τὸ Κράτος τοῦτο ὑπὸ κατασταλτικῶν νόμων. Ἡ λογοκρισία παντὸς εἶδους καταργεῖται. Οἱ κατασταλτικοὶ νόμοι τοῦ τύπου θὰ πηγάζουσιν ἀπὸ δλόκληρον τὴν Βουλὴν καὶ δὲν θὰ καταργοῦνται οὔτε θὰ τροπολογοῦνται ἄνευ τῆς συνδρομῆς ὀλοκλήρου τῆς Βουλῆς». Ἐκ παραλήλου διὰ τοῦ ὑπὸ στοιχείον ΞΗ τῆς 28/5/1848 νόμου περὶ τύπου, οὗ τὸ προσχέδιον συνετάχθη ὑπὸ τοῦ Κεφαλλῆνος βουλευτοῦ Ἀναστασίου Τυπάλδου Ξυδιᾶ, καθωρίζοντο οἱ ὅροι τῆς λειτουργίας τοῦ τύπου «πρὸς ἀποφυγὴν τῶν ἐκ τῆς ἀφαιρέσεως παντὸς περιορισμοῦ δυνάμενων τὰ λάβωσι χώραν καταχρήσεως». Τὸ ἀρτιώτατον τοῦτο νομοθέτημα ἐξ 96 ἀρθρῶν, ἀποτελεῖ μνημεῖον ἐλευθέρου θεσμοῦ διὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, εἰσαγαγὸν τὴν ἀρμοδιότητα τῶν οὐδαμῶς εἰσέτι εἰσηγμένων ἐν Ἐπτανήσῳ Ὁρκωτῶν Δικαστηρίων ἐπὶ τῶν ἀδικημάτων τοῦ τύπου, τὴν ὑποχρέωσιν τῆς καταχωρίσεως ἐπανορθώσεως τῶν ἐξ αὐτοῦ θιγόμενων, τὴν

καταχώρισιν ἐντὸς ὀκταήμερου πάσης ἀποφάσεως ἐκδοθείσης ἐνεκὰ ἀδικήματος τοῦ τύπου, βραχυπρόθεσμον, τρίμηνον, παραγραφὴν τῶν σχετικῶν ἀδικημάτων, τὸ δικαίωμα τῆς ἀποδείξεως τῆς ἀληθείας ἐπὶ τῶν προσάψεων κατὰ δημοσίων ὑπαλλήλων διὰ τὰ ἔργα τῆς ὑπηρεσίας των, τινὲς τῶν ὁποίων διατάξεων μάλιστα κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη καθιερώθησαν νομοθετικῶς ἐν Ἑλλάδι.

Διὰ τῶν νομοθετημάτων περὶ ἐλευθερίας τοῦ τύπου καὶ τῶν συναφῶν περὶ ἐκλογῶν καὶ ψηφίσεως ὑπὸ τῆς Βουλῆς τῶν δαπανῶν τοῦ Κράτους, ἐτίθεντο αἱ βάσεις τῆς πολιτικῆς ἐλευθερίας τῆς Ἐπτανήσου, τὴν δὲ σημασίαν ταύτης βαθύτατα συνησθάνθησαν οἱ Ἐπτανήσιοι. Ἡ Ἰόνιος Βουλὴ διὰ πράξεως αὐτῆς τῆς 10 Ἰουνίου 1849, διαπιστοῦσα τὴν διὰ τῆς «ἰσχυρᾶς μεσιτείας» τοῦ Ἀρμοστοῦ Σείτων παρὰ τῇ Ἀγγλικῇ Κυβερνήσει ἐπιτυχίαν τῶν ἐλευθεριῶν καὶ προσέτι ὅτι «Οὗτος ἀπὸ τῆς εἰς τὸ Κράτος τοῦτο ἀφίξεώς του, ἔδειξε πάντοτε καλοκαγάθους σκοποὺς ὑπὲρ τοῦ Ἰονίου λαοῦ χορηγῶν ἐμπράκτως καὶ πᾶσαν ἄλλην ἐφικτὴν βελτιώσιν ἀφορῶσαν καθ' οἷονδῆποτε τρόπον τὴν δημοσίαν ὠφέλειαν. Ὅτι ὁ λαὸς χρεωστεῖ νὰ ἐκφράσῃ ἀξίως τὰ καθήκοντα τῆς εὐγνωμοσύνης. Καὶ ὅτι αἱ εἰλικρινεῖς καὶ ἐλεύθεραι ἐνδείξεις ἑνὸς λαοῦ ἐκφραζόμεναι ἐπισήμως διὰ τῶν ἀντιπροσώπων του καὶ δι' ἐπισήμου πράξεως διατηροῦμεναι καὶ μεταδιδόμεναι διὰ τοῦ τύπου εἰς τοὺς ἐπερχομένους καιροὺς, εἶναι ὁ εὐγενέστερος τρόπος μαρτυρῶν περὶ τῶν αἰσθημάτων τῆς Ἐθνικῆς εὐγνωμοσύνης. Ἀποφασίζει: Νὰ γίνῃ διὰ τῆς ἀποφάσεως αὐτῆς γνωστὸν εἰς τὴν Αὐτοῦ Ἐξοχότητα τὸν Ἀξιοτιμώτατον Λόρδ Σείτων, Λόρδον Μέγαν Ἀρμοστὴν τῆς Βασιλείσεως Προστάτιδος, πῶς ἡ ψυχὴ τῶν Ἰονίων Λαῶν αἰσθάνεται ζωηρῶς καὶ βαθέως τὴν εὐγνωμοσύνην διὰ τὴν εὐεργετικὴν μεσιτείαν τῆς Αὐτοῦ Ἐξοχότητος παρὰ τῇ Κυβερνήσει τῆς Αὐτῆς Μεγαλειότητος καὶ διότι συνήργησεν εἰς τὸ νὰ ἀπολαύσωμεν βελτιώσεις καὶ Συνταγματικὰς ἐλευθερίας διὰ τὰς ὁποίας τὸ ὄνομα τοῦ Λόρδ Σείτων μεταβαίνει ἀπὸ στόμα εἰς στόμα τῶν μεταγενεστέρων θέλει ζῆσει αἰωνίως».

Παρὰ τὰς ἐν τῷ μεταξύ δημιουργηθείσας ὑπόουλους ἀντιδράσεις κατὰ τῶν ἀνωτέρω φιλελευθέρων μέτρων, εἰς ἃς δὲν ὑπῆρξαν ξένα καὶ ἔντεχνοι διαταράξεις τῆς τάξεως, ὁ γενναῖος Σείτων συμπληρῶν τὸ ἔργον αὐτοῦ ὀλίγον πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς του ἐκ τῶν νήσων, διὰ τοῦ ἀπὸ 26/4/1849 διαγγέλματος, προσεκάλεσε τὴν Βουλὴν εἰς τὴν ψήφισιν νόμων περὶ ἀμέσου καὶ ἐλευθέρας ἐκλογῆς τῶν Βουλευτῶν, οἵτινες νόμοι ψηφισθέντες ἐντὸς τοῦ Μαΐου 1849 ἐκυρώθησαν ὑπὸ τῆς Βασιλείσεως Βικτωρίας καὶ ἐδημοσιεύθησαν κατὰ τὸ τέλος τοῦ αὐτοῦ ἔτους, ἐπισημαίνοντες τὸ τέμμα τῆς ἱστορικῆς Ἀρμοστείας τοῦ Σείτων.

σου δια πράξεως αὐτῆς τῆς 27 Μαΐου 1849 «Εὐγνωμοσύνης ἔνεκα» ἐξέδωκε τὸ ἐξῆς ψήφισμα: «Ἄρθρ. 1. Ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς Νομοθετικῆς Συνελεύσεως θέλει ἐγερθεῖ Ἄνδριάς ἐκ μαρμάρου τῆς Καρράρας, παριστῶν τὴν εἰκόνα τοῦ Λόρδ Σείτωνος εἰς φυσικὸν μέγεθος καὶ φέρων μὲ Ἑλληνικά γράμματα τὴν ἀκλόουθον ἐπιγραφὴν.

«ΤΩ ΛΟΡΔ ΣΕΙΤΩΝΙ

ΠΡΟΑΓΩΓΩ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΤῆ ΤΩΝ ΙΟΝΙΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΩΝ
Ἡ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚῆ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ ΤΗΣ ΟΓΔΟΗΣ ΓΕΡΟΥΣΙΑΣ
ΕΙΣ ΔΕΙΓΜΑ ΕΥΓΝΩΜΟΣΥΝΗΣ
ΨΗΦΙΖΕΙ 1849».

Διὰ τοῦ δευτέρου ἄρθρου διετάσσετο ἡ κατασκευὴ μαρμαρίνης προτομῆς τοῦ Λόρδ Σείτωνος μὲ ἀνάλογον βάθρον καὶ ἀρμοδίαν ἐπιγραφὴν ἵνα στηθῇ εἰς τὴν ἐκλογικὴν αἴθουσαν ἐκάστης τῶν Ἑπτὰ Νήσων. Καὶ διὰ τοῦ τρίτου ἄρθρου τοῦ ψηφίσματος ἀνετίθετο εἰς τὸν Πρόεδρον τῆς Βουλῆς ὅπως, δι' ἐπίτηδες διαγγέλματος, ἀνακοινώσῃ τὸ ψήφισμα τοῦτο πρὸς τὸν Ἄρμωστήν ἐκφράζων πρὸς αὐτὸν τὰ αἰσθήματα εὐγνωμοσύνης τῆς Βουλῆς.

Διὰ τῶν ἐκδηλώσεων τούτων ἡ Ἰόνιος Βουλὴ ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Ἑπτανησιακοῦ λαοῦ, ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀπέδιδεν εὐγνωμοσύνην εἰς τὸν φιλελεύθερον Ἄρμωστήν, ἀφ' ἑτέρου δὲ κατεδείκνυε τὴν ὑψίστην σημασίαν ἣν ἀπέδιδεν εἰς τὰς χορηγηθείσας μεταρρυθμίσεις τοῦ πολιτεύματος, ἃς διησθάνετο προοιωνιζούσας τὴν προσεχῆ ἔθνικὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑπτανήσου.

Παρὰ τὰς ἀγνάς καὶ εἰλικρινεῖς ταύτας ἐκδηλώσεις, ὁ ἀνδριάς καὶ αἱ προτομαὶ τοῦ Λόρδου Σείτων οὐδέποτε ἀνηγέρθησαν. Ἡ σκαιὰ περίοδος ἦν ἐνεκαίνισεν ὁ αὐταρχικὸς διάδοχός του Οὐάρδ, ὁ τραχὺς ἀγὼν ὁ ὁποῖος ἀμέσως ἀνεκρούσθη κατὰ τῆς Ἀγγλικῆς Προστασίας καὶ ὑπὲρ τῆς ἔθνικῆς ἀνεξαρτησίας τῶν Νήσων, ἀνέκοψαν καὶ τέλος ἐματαίωσαν τὴν ἀνέγερσιν μνημείων τεκμηριούντων δεσμοὺς μετὰ καταστάσεως ἀποδοκιμαζομένης. Ἡ εὐγνωμοσύνη δὲ μὲν πρὸς τὸ πρόσωπον τοῦ Σείτων παρέμεινε ζωηρῶς ἐγκεχαράμενη εἰς τὰς καρδίας τῶν Ἑπτανησίων. Τὸ ἔργον αὐτοῦ θέλει παραμένῃ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ἑπτανήσου ὡς τὸ ἀφθαρτὸν μνημεῖον τῆς εὐεργετικῆς δράσεώς του καὶ πᾶς Ἑπτανήσιος ἀνερχόμενος τὸν ροῦν τοῦ χρόνου θέλει ἀποκαλύπτεται εὐλαβῶς πρὸ τῆς εὐγενοῦς μορφῆς του, τῆς πατρικῆς διοικήσεως καὶ τῶν φιλελευθέρων θεσμῶν δι' ὧν προανέκρουσε τὴν ἔθνικὴν χειραφέτησιν τῆς Ἑπτανήσου.

Φρονοῦμεν ἐν τούτοις καὶ σήμερον ἐπιβεβλημένην μίαν τιμητικὴν μνηεῖαν, εὐχεροῦς ἄλλως πραγματοποιήσεως. Ἡ ὀνομασία μῆς ὁδοῦ ἐν τῇ πρωτεύουσῃ ἐκάστης τῶν Ἰονίων Νήσων διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ Σείτων, θὰ καθίστα ἐμφανῆ τὴν εὐγνωμοσύνην τῶν

Ἑπτανησίων καὶ θὰ ἀπετέλει τὸν συμβολισμὸν τῆς ὁδοῦ τῆς ἐλευθερίας τὴν ὁποῖαν ὁ εὐγενὴς ἀνὴρ μᾶς διήνοιξεν.

Ἡ χορηγηθεῖσα εἰς τοὺς Ἑπτανησίους ἐλευθεροτυπία ὑπῆρξε τὸ σύνθημα τοῦ ἀγῶνος πρὸς ἀπόσεισιν τῆς ξενικῆς προστασίας. Τὸ συγκρατούμενον ἐπὶ τοσαῦτα ἔτη δέσμιον ἔθνικὸν αἰσθηματῶν Ἑπτανησίων ἐξεχύθη ἀκράτητον. Αἱ πρῶται ἀνακρούσασαι τὸν Ἐνωτικὸν ἀγῶνα ἐφημερίδες τῶν Ἰονίων ριζοσπαστῶν, παρέσυσαν ἀρχικῶς τὴν μεγάλην μᾶζαν τοῦ λαοῦ τὴν ὑπὸ τοῦ αἰσθηματος οἰστρηλατουμένην, βραδύτερον ὅμως παρέσυσαν καὶ αὐτοὺς τοὺς θετικώτερον ἀντιμετωπίζοντας τὰς ἀνυπερβλήτους δυσχερείας τοῦ ἐνωτικοῦ ἐγχειρήματος. Ἡ ἐξιστόρησις τοῦ ἀγῶνος τούτου τοῦ τύπου, ἀγῶνος ἀκατασχέτου, σταθεροῦ καὶ ἀκάμπτου, ἀποτελεῖ θέμα ἄξιον εἰδικῆς πραγματείας. Ἐπιγραμματικῶς θὰ ἡδυνάμεθα νὰ χαρακτηρίσωμεν τὸν τύπον ὡς σηματοφόρον τῆς ἔθνικῆς ἰδέας ἐν τῇ ἱστορικῇ ταύτῃ περιόδῳ τῆς Ἑπτανήσου.

Ἡ ἐλευθερία τοῦ τύπου, περὶ ἧς ἀνεφέραμεν, καταστήσασα κοινὸν κτῆμα καὶ τὰς συζητήσεις τῆς Βουλῆς καὶ τὰ κηρύγματα τῶν πατριωτῶν καὶ τὰ ἐπιχειρήματα τῆς διπλωματίας, ἐπεξέτεινε τὸν ἀγῶνα τῆς Ἐνωσεως τῆς Ἑπτανήσου ἀπὸ τῶν Συνελεύσεων τῶν ἀντιπροσωπευτικῶν Σωμάτων μέχρι τῶν ἀγοραίων συγκεντρώσεων καὶ ἀπὸ τῶν μεγάρων τῶν ἀστῶν μέχρι τῆς καλύβης τοῦ ἀγρότου, ἐν διαρκεί ἄλληλεπιδράσει καὶ ἀφομοιώσει ἰδεῶν, σκοποῦ καὶ μέσων.

Ἡ ἐλευθερία τοῦ τύπου πραγματοποιοῦσα τὴν ἐλευθερίαν τοῦ λόγου, ἀπέτελεσε τὸν ἠλεκτρικὸν ἀγωγὸν ὅστις ἤνωσε τὰς πρὶν διεσπαρμένας ἐστίας τοῦ ἔθνισμοῦ τῆς Ἑπτανήσου εἰς ἀκαταμάχητον καὶ ἀδιάρρηκτον δύναμιν. Ὑπὸ τὴν δύναμιν ταύτην ἡ Προστασία παρέλυσεν. Πᾶσα προσπάθεια αὐτῆς πρὸς πραγματικὴν διοίκησιν καὶ προαγωγὴν τοῦ τόπου ἤρξατο ἀντιμετωπίζουσα ὅτε μὲν τὴν ἐχθρότητα, ὅτε δὲ τὴν ἀδιαφορίαν τοῦ λαοῦ περὶ ἑνὸς μόνου σκοποῦ ἐνδιαφερομένου: τῆς ἔθνικῆς του ἀνεξαρτησίας καὶ ἐνωσεως μετὰ τῆς μητρὸς Ἑλλάδος. Ὑπὸ τοιοῦτους ὄρους τὸ ἔργον τῆς Προστασίας ὄχι μόνον προσέκοπτε ἀλλὰ καὶ σταθερῶς ἀπέβαλε τὴν συνοχὴν τοῦ πρὸς τὸν λαὸν ὅν προώριστο νὰ προαγάγῃ καὶ ἐνισχύσῃ. Ἡ θετικότης τῶν Βρετανικῶν πολιτικῶν διεῖδε τὸ δημιουργηθὲν ἀπροχώρητον. Καὶ ἐν στιγμῇ καθ' ἣν ἔθεωρεῖτο μακρὰν ἀκόμη ἢ πλήρωσις τῶν ἔθνικῶν πόθων τῶν Ἑπτανησίων, ἡ Προστασία Δύναμις κατέθεσεν οἰκειοθελῶς τὴν κεκτημένην ἐξουσίαν, ὅταν ἡ ψῆφος τῶν Ἑπτανησίων ἀπεδείκνυε τὸ πάνδημον τοῦ ἔθνικοῦ αἰσθήματος καὶ τὸ ἀνέφικτον τῆς παρατάσεως τῆς Προστασίας.

Ἡ Ἐνωσις τῆς Ἑπτανήσου μετὰ τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος δὲν ὑπῆρξε βεβαίως ἀποτέλεσμα τῆς ἐλευθερίας τοῦ τύπου. Ὑπῆρξε ἔργον τῶν ἀκαταβλήτων ψυχικῶν δεσμῶν τῶν ἐνοῦντων τὰς καρδίας τῶν ἀπανταχοῦ Ἑλλήνων, ὑπῆρξε ἔργον τῆς προαιωνίου ἔθνικῆς ἰδέας τῆς καλοῦσης τὴν ἑλληνικὴν ψυχὴν εἰς ὀλοκλή-

ΙΑΚΩΒΑΡΙΟΥ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ

ρωσιν τῶν προσπαθειῶν καὶ τῶν δυνάμεων τῆς χάριν τῆς ἐπιτελέ-
σεως τοῦ ἱστορικοῦ καὶ ὑψηλοῦ ἀνθρώπινου προορισμοῦ τῆς ἐν
τῷ κόσμῳ. Ἀναντίρρητον ὁμῶς καὶ ἀποδεδειγμένον ἐκ τῶν πραγ-
μάτων εἶναι ὅτι ἡ χορηγηθεῖσα ἐν ἔτει 1849 ἐλευθεροτυπία προώ-
θησε τεραστίως τὸν ἀγῶνα τῆς Ἐνώσεως, ἐτόνωσε καὶ ἐγενίκευσε
τοῦτον ἐνίσχυσε δέ, διὰ τῆς γιγαντιαίας δυνάμεως τῆς πνευμα-
τικῆς ἐλευθερίας καὶ ἐπικοινωνίας, ἐπὶ τοσοῦτον τὸν μικρὸν καὶ
ἀσθενῆ ἐπτανησιακὸν λαὸν ὥστε νὰ βραχύνη ἀνυπολογίστως τὸν
χρόνον ὅστις ἄλλως θὰ ἀπητείτο ἐκ τῶν περιστάσεων πρὸς
πραγματοποίησιν τῆς ἐθνικῆς του ἀνεξαρτησίας.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

7 20

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ

ΤΥΠ. ΕΡΓ. ΕΠΕΞ. ΧΑΡΤΟΥ Σ. Γ. ΛΟΤΣΙΟΥ
ΚΕΡΚΥΡΑ